

UNDERmind

Identiteit

Marie Underi sünnitanav võiks püüda kinni osakesegi luuletaja võimsast loomingust, kanda tema vaimu ja poeesiat.

Tänavat kujundades on püütud tabada midagi underlikku, luua meeleolu, mis viitaks nii poetessi noorusajale XX sajandi algul kui tema tundlikule, peenekoelisele, samas ka ekspressiivsele psühholoogilisele loomingule. Otsitud on inspiratsiooni Underi kujunditest, metafooridest, loodusluulest, tunnetest ja ka tema kaasaegsest graafikast (Abel Lee, Rein Murre, Ado Wabbe, Nikolai Triik jt).

Tänavakujundusse on toodud Underi meelisivärvid (sinine, valge), lemmiklilled (nelgid, reseedad, roosid jne), puud (pihlakad, toomingad, kirsid jt) ja põõsad (jasmiinid, sirelid, roosid jt), kujundid tema luuletustest ja ballaadidest (valge lind, must tuul, sinised purjed, sinine terrass jne). Kasutatud on ajastule omast graafilist joont ja juugendlikke elemente, mis on Koidu tänavale ka omased (varikatuste metallkujundid), kerguse ja paindlikkuse saavutamiseks on materjali valik langenud (taaskasutatud) metallile – värvitud metallelemendid ja võrk.

Tallinnas on vaid kaks konkreetsele naisele pühendatud tänavat (Miina Härma ja Liidia Koidula), Under väärrib kindlasti kolmandaks olemist.

Tänava kujundamisel on oluline, et sellest saaks mõnus koht, selline, kus inimene end igal ajal inimväärselt ja turvaliselt tunneb. Ka siis kui on ootamatud ilmaolud, kui on väsimus, kui on vaja tualetti, kui on liikumis- või nägemispuue. Tänavaruumis on eelistatud jalakäijaid ja kergliiklejaid autojuhtidele, sinne keskkond kutsub liikuma, sportima, sõpradega kohtuma, lapsega või koeraga jalutama.

Tänava identiteedi kujundab ka tugev haljastus, mida arvestades kliima muutuste ja ägenevate loodusnähtustega on planeeritud nii palju kui võimalik. Haljastatud on ka kõige kitsamad siilud ja ribad, mis ei vaja kõvakatet. Kuhu puud ei ole võimalik panna, seal on põõsas, kus põõsast panna ei saa, on püsikud, lilled, roni- ja pinnakattetaimed, adeadele ja seintele ronivad väänkasvud. Taimestik kasvab kõikjal maapinnal, kus ta saab enamus aastast kastmata hakkama, taimekaste ei ole ette nähtud.

Oluline märksõna on veel taaskasutus – eelkõige on eesmärk kasutada ära seda materjali, mida leiab kohapealt – munakivi, tänavavalgustuspostid, maastiku ehitamiseks teelammutusjäägid jne. Enamus tänavaelementidest on taaskasutatud metallist või metallijäätmetest.

Liiklus

Liikluslahendust ei ole Koidu tänaval muudetud. Tänav on tavaolukorras terves ulatuses kahe-suunaline, mõlemal suunal on nii auto, ratta kui kõnnitee. Ristmikud on jagatud kasutusega, eelisõigus on seejuures alati jalakäijatel, kes võivad liikuda ka risti üle ristmiku. Sõidukiirus on lubatud maksimaalselt 30 km/h, ristmikel 10 km/h. Pööretel on arvestatud suurte päästeautode pöörderaadiusega.

Autotee laius on suhteliselt napp – 5,4 m, kui vastastikku satuvad kaks suurt autot, on vaikselt võimalik kasutada möödumiseks ka kergliiklusrada, tõstetud äärekivisid ei ole kuskil, kõik on samal tasandil. Kergliiklustee laius on 1,2 m (kahel pool) ja kõnnitee on 2,5 m (kahel pool). Kergliiklus- ja autotee on valdavalt kõrvuti (saab vajadusel jagada liikumisruumi), kergliiklustee ja jalgtee on võimalusel haljastusega eraldatud, et vältida laste või koerte sattumist ratta ette.

Muudetud on Endla ja Suur-Ameerika tänava ületuskohta – kahe tänavapoolse ühendamiseks on otsitud kõige otsemat teed. Välja on pakutud lisavariandina jalakäijate tunnel, mis oleks ühtlasi piirkonna varjumisala ja pääs antud lahendiga Endla ja Suur – Ameerika nurgale planeeritud uue ühiskondliku hoone alla parklasse/ varjendisse. Liikluslahendus on reguleeritud tugevalt tänavakatendite abil – tänavakatend jagab, suunab ja aeglustab kus vaja.

Kuhu on võimalik, sinna on projekteeritud murukiviga kaetud parkimiskohti.

Parkimiskohad on ka viadukti all ning uute planeeritud majade all. Parkimine ühel pool teed võiks olla lubatud õhtul kella seitsmest kuni hommikul kella kaheksani.

Rattaparklad on ette nähtud aktiivsetesse kohtadesse juurde. Elamute puhul on eeldus, et rattad pargitakse hoovi. Laenutõukside tarvis on ette nähtud samuti alad aktiivsete punktide juures.

Tänavakatted

XX sajandi alguse tänavad olid sageli kõnnitee osas viimistletud paeplaatidega ja sõidutee ala munakividega. Võib arvata, et Koidu tänava asfaldi all on munakivi, mida saab tänavalahenduses ära kasutada ning välja on pakutud ajaloolisele tänavale

analoogne lahendus – paekivi on asendatud betoonplaatidega, mis on disainitud just selle tänava jaoks ning autoteed on munakivisillutisega, mille sees samal tasandil on asfaltrööpad – üsna täpselt autorehvide laiuselt, nii, et mugavaks sõitmiseks peab juhtima autot täpselt. Kõnni- ja kergliiklustee plaadid on valatud puitraketisse, nii, et plaadil on puidumuster, plaadi servade pool on augud, mis tihenevad servade suunas. Aukudest imbub maapinda vihmavesi ja kasvab läbi õrn taimestik, mis markeerib tee piiri ning on teejuhiks vaegnägijatele. Kergliiklustee plaadid on valatud punasest betoonist. Kõnnitee ja kergliiklustee vahel on võimalusel haljasriba – haljastus tiheneb nii kõnni- kui rattatee poolt kuni on loodusliku pinnaga haljasriba. Haljasriba võib olla kohati üsna kitsas – kuni 10 cm. Oluline on, et kevadest sügiseni jookseb ratta- ja kõnnitee vahelt läbi haljastriip, mis väldib valele alale eksimist. Rattateed võimaldavad kiirust umbes 20 km/h ning oht, et laps või koer rattale ette astub, peab olema võimalikult väike. Seetõttu on haljasala kujundatud justnimelt ratta ja jalakäijate tee vahele, mitte ratta ja autode vahele – nii lapsed kui koerad kipuvad haljasalale.

Ristmikud on kujundatud mosaiikkiviga kaetud väljakutena. Väljaku muster annab signaali, et seda on võimalik ületada igas suunas, jalakäijal on siin eesõigus.

Ristmikud ja ülekäigualad on ümbritsetud munakividega, nii, et auto ja ratas on sunnitud hoo maha võtma.

Ristmikel ja ülekäigukohtadel on jalakäijate paeplaatidel väiksed mügarikud, mis annavad vaegnägijatele märku olukorra muutusest.

Vihmavesi

Kõige madalam ala planeeritaval Koidu tänava lõigul on Luha ja Kristiina tänavate vaheline ala, mille kõrgusmärk on ca 11.00. Suur-Ameerika poolses otsas tõuseb tänav 12.00-ni ja Vana-Lõuna tänava poolses otsas 20.00-ni.

Vihmavesi juhitakse jalakäijate alalt haljasaladele, ratta- ja autotee pealt suunatakse vesi keskteljele ja sealt äravoolu. Mõnel pool on kujundatud kõva põhjaga lombid, kõige madalamal alal on haljasalade juures vee kogumiseks ja juhtimiseks drenaazikraavid ning haljasalad on kujundatud vihmavett koguvate märgaladena.

Katusevee ärajuhtimiseks on vihmaveetorude all kerge nõgususega plaadid, mis suunavad vee haljasalale/märgalale või sõiduteele, kust see edasi kanalisatsiooni suunatakse.

Lumekoristus

Jalgteelt koristatakse lumi haljasaladele. Suuremad lumekogumiskohad on suurematel haljasaladel. Kergliiklusteed ja sõiduteed koristatakse masinaga, lumi viiakse ära.

Haljastus

Haljastatud on viimane kui võimalik ruutsendimeeter tänavast, mis ei vaja kõva katet. Kõik olemasolevad puud jäävad alles. Lisatud on võimalikult palju puid ja põõsaid. Rohhtaimed on oodatud kõikjal, kust nad end läbi pressida suudavad: plaatide vahelt, aukudest, majade äärest jne. Taimedest on eelistatud need, mis on vastupidavad ja pakuvad rõõmu ning toidulauda linnalindudele, aga ka erksavärviliste õite ja meeldiva lõhnaga taimed. Underi loomingust võib leida mitmeid korduvaid taimi ja puid, mis võiks siin oma koha leida: jasmiinid, sirelid, roosid, toomingad, vahtrad, pihlakad, kirsid, rannataimestik, kõrred, reseedad, moonid, kressid, rukkililled, nelgid, humalad, viinapuud jpt.

Taimed valitakse nii, et õisi jätkub varakevadest hilissügiseni, sama koha peal võib kasvada mitu eri ajal õitsevat taimeliiki. Haljasribad ja laigud on kaetud püsikute, suvelillede, sibulillede, põõsaste ja puhmastega, nii, et tavapärast murupinda ei jäägi. Taimed on jõuliste gruppidenä, moodustavad tugevaid värvilaike ning on koduks linnaputukatele. Kui tänavaplaadistuses on hoitud üsna rahulikku joont, et mitte võistelda majafrondiga, siis haljastuses värviga ei koonerdata – seda peab jaguma varasuvest kuni hilissügiseni. Pärast seda jäävad lumekooriku seest välja kuivanud taimed, mis mõjuvad graafiliselt.

Uushoonestus

Uus hoonestus on pakutud kolme kohta: avalik/ärihoone Endla ja Suur-Ameerika vahelisele alale kiirsöögipaviljoni asemele (osaliselt eramä), ärihoone/kortermaja Suur-Ameerika ja Koidu tänava ristumiskohta Neste bensiinijaama asemele(eramä) ning selle taha Koidu tänava äärde väiksem kortermaja (eramä).

Kahel esimesel oleks laiem ühiskondlik roll piirkonnas – nad aitavad kujundada enda ümber tänavat, tekitavad varjualused järjest äärmuslikumaks muutuvate ilmastikuolude eest, nende maa-aluses osas oleks autoparkla (võimalusel 2 korrust) ning parklad oleks ehitatud varjendi või varjumisala nõuetele vastavalt.

Olulisemad punktid planeeritava alal

1. Uus avalik/ärihoone Suur-Ameerika ja Tehnika tänava vahel

Kiirsöögi paviljoni ja kasutamata ümbritseva maa asemele on pakutud kuuekorruseline avalik/ärihoone, millel on oluline koht nii ristmiku ja ümbritsevate tänavate kujundamisel kui piirkonda varjendi/varjumisala loomisel. Maja võiks olla tugevate konsoolsete üleulatustega, nii, et siia tekiks varjualune bussipeatusele, terrassid ja tänavavarjestus. Arvestades ilmastikuolude muutumisega järjest ekstreemsemaks peab leidma tänavatel võimalusi varjumiseks nii tugeva tuule, sademete, jäävihma kui tugeva päikese eest. Hoone keldrikorrustel oleks autoparkla, mis on kiirelt kohandatav varjendiks. Kui see sellisel kujul tuleb, on mõistlik ehitada ka jalakäijate tunnel kahe Koidu tänava lõigu vahele – sealtkaudu pääseb ka siis parklasse/varjendisse. Ette on nähtud Suur-Ameerika ja Endla tänavast üle viiv maapealne ülekäigurada, mis ühendab Koidu tänava kaks lõiku.

2. Uus hoone Koidu ja Suur-Ameerika nurgale Neste tankla asemele.

Siin võiks jätkuda sama kõrge hoonefront nagu on Suur-Ameerika tänava ääres. Siia sobiks hästi elamu, mille allkorrusel on avalikud äripinnad, mis elavdaksid Koidu ja Suur-Ameerika nurga tänavaruumi. Hoone peaks tekitama enda ümber varju (konsoolsed osad) ja kaitset ilmastiku eest. Maa all võiks olla kaks korrust parkimisala, mis teenindaks ka ümberkaudseid hooneid ning oleks varjend või varjumiskoht. Maja tagaküljele jääb avalik haljasala, mis on lahendatud samas võtmes kui teised Koidu tänava äärsed haljasalad: siin on kitsad jalgteed ja ümmargused eri iseloomuga terrassid. Terrassikate vastab terrassi iseloomule – spordi- ja lasteterrassid on pehme kattega, puhketerrassid ja rattaparkimisalad on kõvakattega.

3. Uus elamu Koidu tänava ääres

Idealis võiks jääda Komeedi10 Koidu tänava äärne ala avalikuks rohealaks nagu ta hetkel on, kuid arvestades, et siin on eramaa, mis on vähese hoonestusega, tekib kindlasti surve lisada siia veel üks elamumaht. Ettepanek on teha seda nii, et säilib olemasolev kõrghaljastus tänava ääres.

4. Kohvik Bopp Komeedi ja Koidu tn nurgal/ Komeedi-Koidu tn ristmik

Kohviku terrassiala on laiendatud, ettepanek on lisada varikatus terrassile ning viia terrass ühele tasapinnale, muuta trepistikku ja lisada invapandus Komeedi tn äärde. Ristmiku pööriskujundus viitab jalakäijate võimalusele ületada ristmik risti-rästi. Ristmik on valgustatud rippvalgustusega.

5. Uue Maailma väljak

Väljak on moodustatud tänavast, ristmikust ja osaliselt kogukonnaaia ja kohvikualast, mis on orgaaniliselt väljakukuga seotud. Väljakul on eelisliikumisõigus alati jalakäijatel, autod sõidavad siit läbi maksimaalselt 10 km/h. Väljak on kohtumispaik, puhkamiskoht, laatade, turgude ning teiste kogukonnaürituste toimumise koht. Suuremate ürituste ajaks suletakse väljak liiklusele ning väljaku metallsammaste külge saab riputada kiiged, varjestuse, kinoekraani jne ning sammaste vahele sättida müügiletid, toolid vmt. Kogukonnaaed on kujundatud laikudena-küngastena, mis tulevad välja pöörismustriga sillutise seest. Sama kujuga on ka lohud, mis vihma ajal veega täituvad. Loigud on ühendatud kitsaste madalate ojadega, mispidi vesi vihma korral voolab. Osa haljaslaikudest on märgalad, mis imavad suuremas koguses vihmavett (väljak on tänava madalaimal alal). Väljakul on ruumi riskasutus, siit ei saa läbi kihutada. Enne väljakule jõudmist pidurdab nii autosid kui rattaid munakiviriba. Väljaku äärde jäävad kogukonnaaed ja kohvik – mõlemale on pakutud võimalus pikendada oma terrassitegevust klaasmahuga. Kogukonnaaia juurde tuleks talveaed ja kohvikule liituks klaasidega suletav terrassiala. Väljak on valgustatud rippvalgustussüsteemiga, siin-seal on madalad pollar-valgustid. Väljakul on nn linnupuurid- kaetud istumisterrassid, väiksed pingid, tualett, palju lilli, põõsaid, puid, kiikesid jmt. Väljaku rippuvat kujundust saab vastavalt soovile muuta, sinised purjed on vaid üks võimalus.

6. Kooliesine ala

Kooli ette on planeeritud peatumiskohad ja kaks ülekäigurada, mis ühendavad kooli väravaid Koidu pargiga. Lisaks on kogu ristmik ülekäiguala. Liikumiskiirus kooli juures on 10 km/h.

7. Kohvik Kringel, Planeedi ja Koidu tn nurk

Kohviku ja juuksuri ette on ruumi juurde antud, terrassi laiendatud. Ettepanek on kohvikule teha läbipaistev varikatus, kujundada kohvikuesine terrass baariletiga, sellisega kus saab istuda rattal. Terrassi ümber on pingid ja haljastus. Ristmik on ületatav igas suunas, valgustatud. Metallsammastele saab kinnitada varjestust, kiikesid, kinolina vmt. Suuremate ürituste, näiteks kohvikupäevade ajal, saab terrassi laiendada ristmikule ja üle Planeedi tn parki.

8. Park Planeedi ja Koidu tn nurgal

Pargiala on kujundatud kitsastest kõveratest teedest, mille vahele jäävad künnad, puud, põõsa-alad, lilled, püsikud -suurte laikudena. Laikude vahel on ringikujulised terrassid eri tegevusega. Suures osas on välijõusaal, aga on ka puhkamiskohti, lehtlaid, tualett jmt. Kujundatud on ka üks kõrgem mägi talviseks liulaskmiseks.

9. Silla-alune ala

Pärnu mnt viaduktialune ruum on valdavalt kasutatud auto- ja busside parklana, nagu ta ka praegu on. Parklad on ümber organiseeritud, nii, et elumajade juurde jääks haljasala rohkem. Tänav liigub ühtlase laiusega silla alt läbi. Ettepanek on silla madalama osa alla (praegu kinni) kavandada soojad ruumid – spordisaal ja bussijuhtide puhkeala, mida eriolukorras saab kasutada varjumispaiga või varjendina.

Silla alla on pakutud heliinstallatsioon 'Must tuul' - musta värvi tuulekellade ja valgustite süsteem, mis on ajendatud Underi samanimelisest luuletusest.

10. Haljasala Koidu ja Tehnika tn vahel

Silläärne saasterohke ala, mis jääb busside parkla ja elamute vahele, on haljastatud maksimaalselt. Siia on kavandatud ka ümmargused terrassid puhkamiseks, võimlemiseks ja ka prügia (ka praegu on seal suured prügikonteinerid).

11. Koerteplats

Teisele poole viadukti, Vana -Lõuna tänava äärde on pakutud kohta koerteplatsile – see oleks mõnus lõpetus koerajalutajatele, koht, kus saab loomad jooksmas lasta. Kuna siin elamuid lähedal ei ole, siis ei sega ka koerte haukumine.

Elemendid

Kogu tänav on valdavalt lahendatud sarnaste elementidega, mis kannavad edasi tänava identiteeti. Otsitud on lahendusi, kus üks element kannab mitut funktsiooni – eesmärk on tänavat ja väljakuid mitte liigselt üle kuhjata. Elemendid moodustavad tänavaulatuses süsteemi, mis annab põhjust kulgeda ühest tänava otsast teise, liikuda, kiikuda, vaadata teateid, joonistada, vahepeal puhata, lugeda, mängida lapsega, õpetada koera jne. Tänavaaired on kujundatud aktiivsed ja ka lapse ning koerasõbralikud.

1. Linnupuur-lehtla

Lehtla pakub istekohti ja varju nii sademete kui päikese eest. Linnupuur on kokkukeevitatud taaskasutatavatest metallelementidest, värvitud valgeks. Katus on valgest plekist, seinas osaliselt metallvõrk, midamööda saavad ronida vääntaimed. Võimalik on teha ka kinnisemaid lehtlaid – katta seinad osaliselt klaasiga. Lehtla on koht, kus on mõnus pikemat aega istuda, lugeda, teha tööd või pidada koosolekut. Osades lehtlates on ka raamatuvahetuskapp. Mööbel on puidust, sisse on integreeritud ka prügikast. Lehtla juures on ka joogiveekraan.

2. Linnupuur- tualett

Tualeti konstruktsioon on analoogne lehtla omale, aga seinad on kinnised ja soojustatud – plekist või plastikust. Arvestatud on sellega, et siia mahub sisse invatooliga.

3. Sambad

Sambad on polüfunktsionaalsed – nende külge saab kinnitada valgustussüsteemi, riputada varjestuseks purjed, kinnitada kiiged, võrkkiiged, ekraanid jmt. Nad on ühtaegu ka ise valgustid ning alaossa saab kinnitada

prügikastid. Mööda sambaid saavad sobivas kohas ronida ka vääntaimed.

Sambad on samuti taaskasutatud metallmaterjalist, värvitud valgeks.

4. Pingid

Pingid on taaskasutatud terasest ja võrgust, hästi kerged, mõeldud lühemaks puhkuseks. Neid on piisavalt palju ning nad on sageli paigutatud tee äärde haljasalale, nii, et vähese kasutuse korral kasvab sellest taimestik läbi.

Pinkidesse on integreeritud ka valgustus ja prügikastid. Pingid on nii üksikult ki grupeeritult.

5. Baarilett tänava ääres

Taaskasutatud metallist baarileti taga saab istuda nii ratta seljas kui seista püsti.

6. Jõusaalielemendid

Kogu alal on loodud terrassidesüsteem, kus on palju sporditegemise võimalusi. Erinevates kohtades on eri elemendid, mis kutsuvad tänaval ja tänavaga liituvatel haljasaladel liikuma. Laste jaoks on kiiged, poomid, turnimisredelid jne.

7. Trafoputka-infopunkt

Tänaval on palju näotuid trafoputkasid. Ettepanek on kujundada nendest teadetetahvliid – metallist lisakate uksega, millele saab jätta teateid või kuhu kriidiga kirjutada. Lapsega tore jalutada, kriit käes ja putkadele joonistada.

8. Valgustid

Nii palju kui võimalik, kasutatakse ära olemasolevaid vanu lambiposte. Vanad metalllambipostid puhastatakse ja värvitakse valgeks, kupli osa kujundatakse metallist merelinnu skulptuurina. Puuduvad postid tehakse koopiana.

Ristmike kohal on metallsammastele riputatud valgustisüsteem. Ka metallsambad ise on peegeldava valgustusega. Valgustus on ka metallvõrkpinkidel ning vajadusel on lisatud veel madalad pollar-tüüpi valgustid.

9. Piiluaugud plankudes

Inimesed ikka tahavad kiigata teiste hoovi – siin on selleks võimalus! Kui omanik on nõus, et tema aiaaugust või pilust sisse piilutakse, siis värvib ta selle koha siniseks – tule piilu mu aeda!

Tehnilised näitajad

Katentatud alad:

valatud betoonplaat	8580 m ²
betonist mosaiikkivi	8320 m ²
munakivi	7257 m ²
asfalt	5830 m ²
haljastatud pind ca	35 537 m ²

kõik olemasolevad puud säilivad

lisatavaid puid 820 tk

parkimiskohad

ratas 260 tk

auto 148 (koos uute majade aluse parklaga) + 19.00 - 8.00 ühel pool tänavat

buss 24 tk